

Leselinyana

REA U AMOHELA HO NTSOE-LENG

Rea u amohela tlhophisong ena ea bohlano ea Ntsoe-Leng, e leng leselinyana le hlahisoang habeli ka selemo ke 'Mamekhatlo oa Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa Lesotho (LNFOD). Leselinyana lena le phuthetse litaba tse tsoang ho ba nang le kobo ea bohali latabeng tsa bokooa Lesotho ka mekhahlelo ea bona ka ho fapan, hammohlo le maikutlo a bona

Bongiwe Buzi
Molula-Setulo LNFOD

Ho 'na ena ke tlhophiso e khethhehileng ka ho fetisisa ea Ntsoe-Leng kaha e le ea ho qetela ke le Molula-Setulo oa LNFOD. 'Me, ke lakatsa ho nka monyetla ona:

1. Ho ananela le ho thoholetsa basebetsi ba LNFOD le Mekhatlo eohle ea Batho ba nang le Bokooa ka mosebetsi oa bona o se nang khefu le ka boitelo ba bona ntlatfatsong ea maphelo a batho ba nang le bokooa Bolula-setulong ba ka ka liemo tse 'ne tse fetileng.
2. Ho leboha bo-mphato ba rona ba khale le ba joale, ka ho khetholoha Mokhatlo oa Norway oa Batho ba nang le Bokooa, ka tshetso ea bona licheleteng le meralong, e leng tshetso e thusitseng LNFOD ho pheella sephooo sa eona sa ho fetola Lesotho hore e be naha eo ka hare ho eona batho ba nang le bokooa ba natefeloang ke litokelo tsa bona tsa mantlha tsa botho ba bile ba e-na le menyetla e lekanang ba sa nenoe kapa ho khetholloa. Kaholimo ho tsohle,

3. Ho leboha Boto ea Phethahatso ka liqeto tse fihletsoeng hammohlo.

Lilemong tse 'ne tse fetileng LNFOD le Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa ba fihletse katleho e kholo maoaleng a bona a bobuelli a ho etsa temoso ka tlhokahalo ea ho kenyelotsa bokooa likanteng tsohle tsa bophelo le mosebetsing oa bona oa

ka nako ea likhoeli tse 6 tse fetileng.

Haeba u na le thahasello ea ho ithuta haholo ka LNFOD, ka bo mphato ba rona kapa ka bokooa Lesotho, etela sebaka sa rona tepong ea marang-rang, e leng www.lnfod.org.ls kapa u ingolisetse leselinyana la rona la marang-rang la khoeli le khoeli, *Disability Lesotho*, ka ho romela kopo ho pletsau@gmail.com.

U ka fana ka maikutlo, ltlhahiso

**Letsatsi le Monate la
Tsoalo ho Motlotlehi
ha a qeta lilemo tse
50**

Phuptiane 2013

kapa litlatsetso ka bolokolohi ka ho ikhokahanya le Sehlopha sa Khokahano sa LNFOD ho mayng1@gmail.com kapa moeletsi@live.com.

Ntle le moo, u ka re letsetsa ho +266 2232 0345 kapa ua re etela liofising tsa LNFOD tse Mabille Rd, Old Europa, Maseru.

Litakaletso tse molemo ka,
May Ng le Rabasotho Moeletsi

Ho tsoa ho MOLULA-SETULO OA LNFOD Bongiwe Buzi

ntlatfatsos ea bophelo.

Leha ho le joalo, ho sa na le kheea e kholo lipakeng tsa batho ba nang le bokooa le sechaba ka kakaretso. Batho ba nang le bokooa ba ntse ba sa emeloa ka bottalo mererong ea naha. Kahona ke etsa khoeheletso ho mafapha a mang le ho Makala a fapaneng a "Muso ho hata ka thata tšebeletsong ea batho ba nang le bokooa mananeong 'ohle le mererong eohle ea sechaba e reretseng thuto, HIV, khiro le paballo ea boiketto 'meleng. Ho sa na le mekoallo e meholo e thibelang sechaba sa Lesotho se nang le bokooa ho fihlela litsbeletsos tsena le mananeo ana, 'me hona ho ntse ho ahlamisa kheea le ho feta.

**"Ke ha feela re sebetsa
hammohlo re ka khonang ho
tlisa phetoho e hlokahalang
maphelong a batho ba nang
le bokooa."**

Leha ho le joalo, a nke ke lebohe Lekala la Ntšetso-Pele ea Sechaba ka setlamoa sa Iona le thuso ea Iona ho LNFOD mosebetsing oa eona oa bobuelli le bobueelli. Ka ho sareloa, ho sa na le bolumeli bo malimabe ba hore litaba tsohle tse amanang le bokooa li oela Lekaleng la Ntšetso -Pele ea Sechaba, e leng ntho e imetsang lekala e bileng e le belesang ka litesbello tse sieo. Ha hoa lokela hore ho fokotsa boahlamo ba lephao lena ebe moroalo oa lekala le le leng, empa makala 'ohle a tlameha ho tiisa le ho sireletsa litokelo tsa Basotho bohle ka ho lekana. Boo ke

boikarabelo ba makala kaofela.

Ke ha feela re sebetsa hammohlo re ka khonang ho tlisa phetoho e hlokahalang maphelong a batho ba nang le bokooa.

Ho tloha ka 2005, esale LNFOD e le mphato ea tšoereng mohoma Lenaneong la Tlhabollo ea Sechaba se Phelang Metseng le hokahanyoang ke Lekala la Ntšetso-Pele ea Sechaba. Lenaneo lena le ne le reretsoe ho kennogoa tšebeletsong naha ka bophara, empa ka bomalimabe, ka mabaka a fapaneng, ha lea ka la khona ho ntša bokhoni ba lona. Kahona LNFOD e na le tšepo ea hore makala a fapaneng a tla e tšehe tsese mesebetsing ea eona ea ho matlatfatsa batho ba nang le bokooa hore ba pheelle ntlatfatsos ea maphelo a bona.

Khoeeling ena ea ka ea ho qetela ke le Molula-Setulo oa LNFOD, ke khotheletsa bohle ba chang ba tšola ho tlamahana hammohlo ho netefatsa hore ho fetisoa melao e tšehe tsang boteng ba menyetla e lekanang bakeng sa bohle ho kenyelotsa le batho ba nang le bokooa, hape ho etsoe maano a akaretsang le melao e sireletsang batho ba nang le bokooa, 'me ba khanne 'Muso kamorao hore o keny'e tšebeletsong, mona Lesotho, Tumellano ea Machaba ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa.

**RE BATLA HO KENYELETSOA
HO FELLETSENG! A RE
THIBENG TLOKOTS!**

**"HAMMOHO RE LE NTHO E
LE 'NGOE"**

KA HARE:

Lihlooho:

- Maikutlo a Letona
- Thuso E Sa Le Ka Matjeke Bongoaneng
- LRA e Otlolla Letsoho...

Lethathamo:

- Maikutlo **Leqeph 2-6**
- Lietsahala **Leqeph 7-9**
- "Rona Ka Bobeli..." **Leqeph 10**
- Sekhutloana Sa Chris **Leqeph 11**
- Sebaeng **Leqeph 12**

MATLAFATSO EA BATHO BA NANG LE BOKOOA

Mohlomphehi 'Matebatso Doti - Letona la Ntšetso-Pele ea Sechaba*Mohl. 'Matebatso Doti - Letona la Ntšetso-Pele ea Sechaba*

Ka la 8 Motšeanong, 2013 ke ile ka ba le kopano ea lijo tsa hoseng le 'Moka oa Bahoebi ho shebisana hore na ba ka kenya letsoho joang matlafatsong ea batho ba nang le bokooa. Har'a ba neng ba le teng, e ne e le beng le baemeli ba likhoebo tse kang Maseru Toyota, LCCC, BMI le Nthane Brothers, ASHCOR, Matekane Transport, Lephema Transport, Storm Transport, Metropolitan Lesotho, likhoebo tse kholo tsa tlhahiso ea liaparo le libanka tse fapaneng. Morero oa kopano ena e ne e le ho fereha Bahoebi hore ba otlollele letsoho sechabeng ka ho thehela batho ba nang le bokooa mesebetsi kapa ka ho ba hira likhoebung tsa bona.

Puong ea ka ke ile ka hlakisetsa 'moka hore Lesotho le ile la tekena Tumellanong ea Machaba ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa (CRPD), 'me la itlama, kehona, ho ntlatfatsa maphelo a batho ba nang le bokooa le ho phahamisa maemo a bona a bophelo.

Ka tsoela pele ka bontša hore tumellano ena e hlalosa bokooa e le karolo ea ho se tsoane ha batho e lokelang ho sebetsoa ka pōpo ea melao e phahamisang litokelo tsa batho ba nang le bokooa, e li sireletsang hape e li tiisang, le maano a li phahamisang, a li sireletsang, a bileng a li tiisang kamoo

lipehelo tsa naha le tsa machaba tse beiloeng ke UN-CRPD li hlokang ka teng. Taba ea bokooa ke kobo-anela, 'me Bahoebi ba lokela ho kenya letsoho matlafatsong ea batho ba nang le bokooa.

Ho rarolla mathata a tobileng batho ba nang le bokooa, 'Muso o thehile Lekala la Ntšetso-Pele ea Sechaba, hore ho tle ho sebetsanoe le bokooa ka nepo, e le e 'ngoe feela ea litaba tsa sechaba. Kahona Lekala le tsoile letšolo ho buerella matlafatso ea batho ba nang le bokooa ka ho theha litlamo le Makala a amehang a 'Muso, le Bahoebi.

"Lekala le ntse le rera ho bokella batho ba nang le bokooa, ba nang le litsebo tsa mesebetsi ea matsoho..., ebe ba thusoa ho qala likhoebo."

Re boetse re leka ho nontša taba ea hore Puo ea Matsoho e ananeloe ka molao e le puo ea boraro naheng ena ea rona, e leng puo eo motho e mong le e mong a tla kholo kholo tsa ho ithuta eona kaholimo ho lipuo tse buuoang ka molomo, hore a tle a tsebe ho bua le batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo.

Khaello ea mesebetsi e tsitsipantse sechaba kaofela, empa ke taba e tiileng hore khaello ea mesebetsi sechabeng sa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo e mpe ka ho fetisia.

Sena se bakoa haholo-holo ke ho se tsebe ho bala le ho ngola ho jeleng setsi har'a batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ka lebaka la thuto e sa kenyaletseng bohole, 'me e koalletseng batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo kantle. Thuto ena e hloleha ho tsoela batho ba nang le bokooa ba puo le puo le kutlo molemo ka ho se bee le toloko ea

Hona joale Lekala le ntse le sebetsana le Molao o otolohileng oa Batho ba nang le Bokooa o tla kenyaletsa, har'a tse ling, tekano bakeng sa batho ba nang le bokooa, ho se khetholloe ka lebaka la bokooa, tokelo ea khilo le thuto ho batho ba nang le bokooa, ho lemohuoa ha batho ba nang le bokooa ka molao le ke molao, tokelo ea maemo a khotsofatsang a bophelo bakeng sa batho ba nang le bokooa, tshireletso e akaretsang ho batho ba nang le bokooa, le bokhoni ba ho tsamaea ha bobebe ka lipalangoang tsa sechaba, ba ho kena le ho tsoa meahong ea sechaba, ba ho fumana le ho fana ka litaba, le ba khokahano ka kakaretso, joalo-joalo.

Tekong ea ho fumanela batho ba nang le bokooa litharollo tsa moshoellela, Lekala le ntse le theha setlamo le Setsi sa Ntlafatso ea Basotho Khoebong (BEDCO) ho thusa batho ba nang le bokooa ho theha likhoebo tse 'nyane hore ba tle ba itlhokomele le ba malapa a bona le a bo bona. Lekala le ntse le rera ho bokella batho ba nang le bokooa, ba nang le litsebo tsa mesebetsi ea matsoho e kang ho sebetsa ka lepolanka, tšepe, letlalo, ho roka le ho loha ba tsoang sekolong sa Ithuseng Vocational Training Center (IVRC) le likolong tse ling tse kang Itjareng, ebe ba thusoa ho qala likhoebo. Ba se nang litsebo tse joalo bona ba tla kholo kholo tsa ho sebetsana le lintho tse kenyang chelete.

LIPHEPHETSO TSE TJAMETSENG BATHO BA NANG LE BOKOOA BA PUO LE KUTLO

Likopo Lesoetsa — Motsamaisi oa Mananeo Mokhatlong oa Batho Ba Nang le Bokooa Ba Puo le Kutlo Lesotho

Ho na le likete-kete tsa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo linaheng tsohle lefatšeng. Ba bangata ba bona ba phela metseng eo ho sa utloisisoeng litlhoko tsa bona tse khetheliheng; athe ba bang ho bona bano baa nenoa le hona ho teneheloa letsatsi le chabang le le likelang.

Mona re leka ho qapolla tse ling tsa liphephetso tse tjametseng batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo bophelong ba letsatsi ka leng re shebile litsebo tsa mantlha tsa puisano, le ho hlomella baabi ba litšebeleto ka tse ling tsa litsebo tsa mantlha tsa ho thusa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo lithokong tsa bona tsa letsatsi le letsatsi.

poo ea matsoho sekolong hore baithuti ba nang le bokooa ba puo le kutlo ba be mothating o le mong le bo-mphato ba bona ba utloang.

Sechaba ka kakaretso le sona ha se e-s'o lemohe hore na ho ba le bokooa ba puo le kutlo ho bolela eng. Kahona ha ho maano a hlakileng kapa melao e sireletsang Litokelo tsa Botho tsa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo, esita le hona ho ba kenyaletsa mesebetsing ea sechaba.

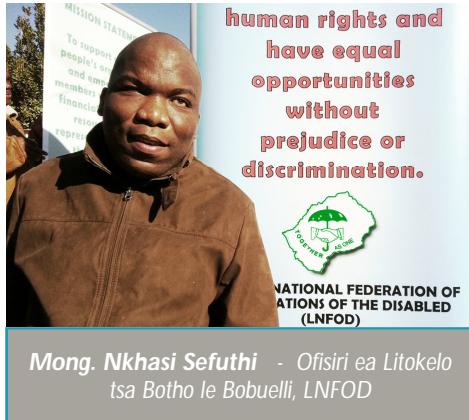
Ntle le hore Mokhatlo oa Batho ba Nang le Bokooa ba Puo le kutlo Lesotho (NADL) o buelle le hona ho susumetsa bo-ketsa-molao hore ba nke Puo ea Matsoho e le puo ea boraro ka molao ea Lesotho, batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ba tla lula e le mekhelo.

"Phaposing e tletseng batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo, ke motho ea utloang 'ea nang le bokooa'!"

SEBAKA SA RONA LENANENG LA NTLAFATSO

Ho tsoa Tafoleng ea Bobuelli, LNFOD

R e ngola mona tjena ka sepheeo sa ho fana ka kakaretso ea boemo bo renang ba khatelo-pele litabeng tsa bokooa Lesotho. Ka lilemo-lemo, esale taba ea bokooa e tširiloe ke litaba tse ling tse neng li hloma eka li boholoka ho e feta, tse kang tšoaetso ea HIV. Empa hanyane-ka-hanyane, ka boikitlaetso ba babuelli ba sebete hape ba sa shoeng ka litaba, le ka tšehetso ea bo-mphato ba machaba, litaba tsa bokooa li ntse li hlahella lenaneng la ntlafatso.

Mong. Nkhasi Sefuthi - Ofisiri ea Litokelo tsa Botho le Bobuelli, LNFOD

Pele ho tsohle kaofela, e re ke amohelo hore ho na le khaello e kholo ea litaba le lipalo-palo lefapheng la bokooa Lesotho. Khaello ena ea litaba e khina mehato ea ‘muso, bo-mphato ntlafatsong le mekhatlo ea batho ba nang le bokooa e reretsoeng ho ntlafatsa mapheko a batho ba nang le bokooa. Ke ka lebaka lena khaolo ea 31 ea Tumellano ea Machaba a Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa (UNCRPD) e memang linaha tseo e leng litho ho bokella litaba le lipalo-palo tsa bokooa likanteng tsohle tsa ntlafatso. Leha ho le joalo, pele tumellano e ananeloa, Tlaleho ea Palo ea Sechaba ea Setsi sa Lipalo-palo Lesotho ea 2006, e le lekheto la eona la pele, e kenyelitse lipalo-palo tse amanang le bokooa, ‘me ea bontša hore karolo ea bone lekhlong sechabeng sa limilione tse 1.8 sa Lesotho e na le mofuta o itseng oa bokooa. Empa tlaleho eo ha e fane ka lipalo tse hlakileng tsa batho ba nang le mofuta o itseng oa bokooa.

Lesotho le ile la ananela UNCRPD ka molao ka la 2 Tšitoe 2008. Morero oa tumellano ena ke ho matlafatsa le ho sireletsa batho ba nang le bokooa, le ho netefatsa hore batho bohole ba nang le bokooa ba natefela ke litokelo tsa bona tsa mantlha tsa botho ka ho tšoana le batho ba bang.

Haesale Lesotho le ananela

tumellano ena, mekhatlo ea batho ba nang le bokooa ea Lesotho e nkile e le mosebetsi oa eona ho lula e hopotsa ‘muso boikarabelo ba oona ba ho sebetsa ka tumellano ena. Leha ena e bile tšebetso e telele e khathatsang, mekhatlo ea batho ba nang le bokooa ha e e-s’o khaotse ho buella kabelo le kenyelitso e khotsofatsang ea batho ba nang le bokooa litabeng tse ba amang sechabeng.

Ka 2011, Paramente ea Lesotho e ile ea ananela leano la Tlhabollo ea Sechaba litabeng tsa Bokooa, e le tokomane eo ‘muso oa Lesotho o tla sebetsa ka eona ho kenyelitsoa litaba tsa bokooa makaleng ‘ohle a ‘muso. Le reretsoe ho sebetsa e le tšupa-tsela ha ho raloa, ha ho sebetsoa, ha ho lekoloa, leha ho hlahloja melao e kenyelitsoa bokooa, maano a bo kenyelitsoa le meralo ea tšebetso ea selemo e bo kenyelitsoa. Leha ho le joalo, ka Tlhakubele 2013, LNFOD e ile ea fumana hore Lekala la Ntšetso-pele ea Sechaba ha le e-s’o ka le anetsa Leano lena Makaleng a amehang kamoo le neng le tšepisitse sethathong.

Kaholim’ a moo, melaoana ea leano e ne e e-‘so ka e etsoa. Melaoana ena e thusa makala a ‘muso ho bona hore kenyelitsoa etsahala meralong ea ‘ona ea selemo ka seng. Kahong ea tokomane ena, ha hoa ka ha hlaka hore na mosebetsi oa ho e etsetsa melaoana o tla qala neng.

“Muso ha o na mananeo a amanang le bokooa a hlakileng a sebetsang ho fokotsa kheea e lipakeng tsa batho ba nang le bokooa le sechaba ka kakaretso.”

Ka 2012, ‘muso oa Lesotho o ile oa theha Lekala la Ntšetso-pele ea Sechaba le seng le fetohile khoro eo ka eona litaba tsa bokooa li kenang le ho hokahanngoa makaleng ‘ohle a ‘muso. Lekala la Ntšetso-pele ea Sechaba ha se lona feela le sebetsanang le bokooa kamoo ho beng ho lumelo ka teng. Empa, mosebetsi oa Lekala lena ke ho hokahanya mesebetsi e amanang le bokooa e etsoang ke makala a mang.

Esale lekala le thehoa, LNFOD e sebelitse ‘moho le lona ho fumana tumello lekholteng la matona e lokollang lekala ho bopa melao e

otlolohileng ea bokooa hore Tumellano ea Machaba ka Litokelo tsa Batho ba Nang le Bokooa e tle e tsebe ho sebetsa mona lapeng. Lekala, ka motsotsa ona oo re ngolang, le mothating oa ho batla setsibi ka papatso hore se tlo bopa molao oo. LNFOD e thoholetsa Lekala ka ho nka khato eo, empa re boetse re sisinya Lekala lena la Ntšetso-pele ea Sechaba ho akofisa mosebetsi oa ho bopa melao e otlolohileng ea bokooa.

“Leha ho le joalo, re ka itšelisa ka hore, kamor’ a lilemo re loana, re totobalitse sebaka sa rona lenaneng la ntlafatso.”

Ho na le peherekano sechabeng ka letlole la bokooa, hoo batho ba bang, ka phoso, ba lekanyang hore letlole la lithuso sechabeng la Lekala la Ntšetso-pele ea Sechaba ke la bokooa. Kamor’ a ho fumana litlhakisetso lekaleng, LNFOD e-ea tiisa hore Lesotho ha le fane ka boiketlo bo khethethileng ho batho ba nang le bokooa. Letlole la lithuso la Lekala la Ntšetso-pele ea Sechaba le ka tsoela Mosotho e mong le e mong ea lokelong ke hona molemo, ho sa natsehe bokooa. Erekaha batho ba nang le bokooa e le karolo ea batho ba futsanehileng haholo sechabeng, sechaba se ile sa be se se nyalyana letlole lena le batho ba nang le bokooa.

Mabaka a tšehtsang tlhokeho ea tlhokomelo le polokeho e khethethileng ea sechaba sa batho ba nang le bokooa a hlakile. ‘Muso ha o na mananeo a amanang le bokooa a hlakileng a sebetsang ho fokotsa kheea e lipakeng tsa batho ba nang le bokooa le sechaba ka kakaretso. Leha, ha ho boleloa, Lenaneo la Tlhabollo ea Sechaba le thehiloe ka 2005, ‘me la lekoia literkeng tse peli, hantle le putlame ka lebaka la khaello ea basebetsi le boikitlaetso ba ‘muso. Morero oa teko ea lona o se o kikitletse lilemo tse 7 ho se le lehlaseli la hore o ka atolosoa.

Batšehtsai ba litaba tsa bokooa, kamoo le lona le bonang ka teng, ntoa ea rona ha e e-s’o lale. Leha ho le joalo, re ka itšelisa ka hore, kamor’ a lilemo re loana, re totobalitse sebaka sa rona lenaneng la ntlafatso. ‘Me ke hona moo re tla itulela teng ho fihlela re fihlela sepheeo sa rona sa litokelo tse tšoanang, le menyetla e lekanang ho Basotho bohole, ho sa natsehe bokooa.

THUSO E SA LE KA MATJEKE BONGOANENG – SENOTLOLO KEKETSONG EA BOKHONI BA SECHABA

Ka Dr. Robert M. Ricketts (M.D.)

Dr Robert Ricketts - Ngaka ea Bana Setsing sa Tlhokomelo ea Bana sa Baylor, Maseru

Bokooa bongoaneng ke poleloana e ka bolelang lintho li hana ho fela. Leha bana ba bangata ba hlaha ba e-na le bokooa, ka masoabi karolo e kholo ea bona e iphumana e e-na le bokooa ka ho kula hampe, temalo e mpe, tšoaetso ea HIV, le khaello ea phepo. Leha bokooa bongoaneng bo bakoa ke lintho tse ngata, tholoana ea bona e 'ngoe hohle lefatšeng; ke lelapa le selebaletsoeng le ngoana ea tjamatsoeng ke maemo a bophelo a khahlanong le eena.

"Ha ho letsatsi le fetang ke sa thusa ngoana ea nang le bokooa mona Lesotho."

Ho thata ho hakanya hore na e ka ba bana ba bakae ba nang le bokooa mona Lesotho. Linaha tsa Bophirima tse kang United States, Australia, le Great Britain li lula li tlaleha bana ba 3-4 seketeng e le ba nang le mofuta o itseng oa bokooa. Ka lebaka la tšoaetso e phahameng ea HIV Lesotho, likotsi tsa mebileng, le khaello ea phepo e nepahetseng, motho a ka cho hore efela bokooa bongoaneng bo jele setsi haholoanyane naheng ena.

Boitsebelo ba ka ke le motho, esale ke le ngaka naheng ena, bo tšehtsa boteng bo boholo ba bokooa bongoaneng. Nako le nako ke bona bakuli ba nang maemo a kang temalo ea boko, bokooa bo bakiloeng ke HIV, le tieho ea kholo e bakoang ke khaello ea phepo e nepahetseng. Ha ho letsatsi le fetang ke sa thusa ngoana ea nang le bokooa mona Lesotho.

Naheng ea heso ea United States, kaofela bakuli bana ba ka be ba fetiselitsoe ho ba Thuso e sa le ka Matjeke Bongoaneng (ECI). Masea le bana ba kotsing baa hloauoa, ba lisoe ka thata bakeng sa matšao a tieho kapa a bokooa, ba ntoo beoa tlhabollong e matla, ngoana ka mong. Ho hloaea le ho thusa ba amehang e sa le ka matjeke

tjena ho ka fetola maphelo a bona. Malapa a lula a thabile a bile a khotsofetse a tseba hore ngoana o tlhokomelong e batsi. Lingaka le tsona lia thaba ka ho tseba hore bakuli ba fumana menyetla eohle e ka bang teng. Empa ea bohlokoa-hlokoia ke hore bakuli ba hlropheloa hantle haholo.

Ha bana ba nang le bokooa ba thuso ho aha le ho chorisa tse ling tsa litsebo tsa manthla bophelong, ba etsa motheo oo holim'a oona ba beang kholo ea bona, thuto le katileho, tse latelang bophelong. Ngoana a ka sebetsa hantle joang sekolong a chorisa kelello ea hae ha a sa tsebe ho bua, ho tsamaea, kapa ho tšoara pentšele? Bana ba ka theha setsoalle joang le ba bang, 'me ba aha

"Naheng ea heso ea United States, kaofela bakuli bana ba ka be ba fetiselitsoe ho ba Thuso e sa le ka Matjeke Bongoaneng (ECI)."

litsebo tsa phelisano ha ba sitoа ho matha ba raha bolo? Leha litsebo tsena tsa ho sebelisa 'mele le ho bua li bonahala li itlela habonolo ho 'na le uena, ke tsa bohlokoa-hlokoia ho ngoana e mong le e mong e monyenyan. Ke sitoа ho tiisa ho lekana hore na temoho e sa le ka matjeke le tlhabollo ea bokooa bongoaneng li bohlokoia hakae, kaha thuso ena e boloka bana mocheng o nepahetseng, 'me e bea litholoana tse molemo haholo.

Chebahalo ea lelapa la Basotho le nang le ngoana ea nang le bokooa ke e bontšang ho tsieleha. 'Me ha ke hlahloba bana ba nang le bokooa Lesotho, ke tsieleha joalo feela. Lesotho mona ho na le bahlabolli ba fokolang ba boitšoaro, ba fumanehang ka linako tsohle, le ba masapo le mesifa, ho thusa bana ba nang le bokooa. Ka lebaka la khaello eo ea litsibi, bana ba nang le bokooa ha ba fumane tlhokomelo e ntle hape e potlakileng. Ba salsa morao sekolong, ba sitoа ho etsa metsoalle, ba sitoа ho nka karolo mesebetsing ea lapeng, 'me qetellong ba sitoа ho kenya letsoho sechabeng ha ba se ba holile. Qetello eo e bontša tahleho e tšabehang ea bokhoni naheng ea rona.

Ho sa na le tse ngata tse lokelang ho etsoa bakeng sa bana bana ba tlkotsing. Batsoali le lingaka ba ka etsa ho se hokae feela ba le bang. Ka lehlohonolo, mekhatalo e kang 'Mamekhatalo oa Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa Lesotho (LNFOD) le Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Kelello Lesotho (IDAL) e se e tsoile letšolo ho thusa bana ba nang le bokooa. Mekhatlo ena e fana ka tšehtso e babatsehang le bobuelli bakeng sa bana ba nang le bokooa Lesotho.

Kea tšepa hore lilemong tse tlang re tla sebetsa hammoho ho aha mokhoa oo bana bana ba tla hloauoa ka oona, ba hlokomeloe hantle, 'me ba holisoe hantle. Mosebetsi ona o tla hloka batho ba bangata ho tsoa mafapheng a fapakaneng. Ha o na ho ba bonolo, empa ke letsete leo re lokelang ho le etsa. Ho sa natsehe hore na ba na le bokooa kapa che, bana ba rona ke bokamoso ba rona.

"Ke sitoа ho tiisa ho lekana hore na temoho e sa le ka matjeke le tlhabollo ea bokooa bongoaneng li bohlokoia hakae..."

BONA NGOANA PELE HO BOKOOA

Kenyeletso ea bana ba nang le bokooa e tsoela sechaba ka kakaretso molemo

kakaretso molemo.

"Ha u bona bokooa pele ho ngoana, ha hoa fosahala ho ngoana feela, empa u tima sechaba tsohle tsee ngoana eo a ka li fang sechaba," hoa rialo Motsamaisi oa Phethahatso oa UNICEF, Anthony Lake. "Tahlelolo ho bona ke tahlelolo ho sechaba; Mouno ho bona ke mouno ho sechaba."

Tlaleho e bontša kamoo sechaba se ka kenyeltsang bana ba nang le bokooa

Bana ba nang le bokooa le metse ea Bhabo bona ba ne ba tla una molemo ha sechaba se ne se ka tsepamisa maikutlo ho tseo bana bao ba ka li fihlelang, ho fapano le tseo ba sitoang ho li etsa; ho latela tlaleho ea UNICEF ea Boemo ba Bana Lefatšeng.

Tlaleho ena e supa hore, bokhoning le makhabaneng a bana ba nang le bokooa ho ka tsoela sechaba ka

ka hobane, ha ba nka karolo sechabeng, motho e mong le e mong o una molemo. Mohlala, thuto e kenyeltsang e atolosa meeli ho bana bohole kaha e hlasisa menyetla le ho bana ba nang le bokooa hore ba fihlele litabatabelo tsa bona.

Re lokela ho nka likhato, bohole, ho tšehtsa kenyeltsang ea bana ba nang le bokooa, tse tla thusa ho loantša khethollo e ba qhelelang kathoko sechabeng.

"Mona Lesotho, bana ba nang le bokooa ba ba ka mosing ba sa le bannyane haholo, ka ho tingoa tsela ea ho fihlela litšebeletso tsa mantlha tse kang tsa bophelo, thuto le ho nka karolo bophelong ba sechaba," ha rialo Nkhasi Sefuthi, Ofisiri ea Litokelo tsa Botho le Bobuelli, LNFOD. "Leha Lesotho le tekenne Tumellanong ea

"Mona Lesotho, bana ba nang le bokooa ba ba ka mosing ba sa le bannyane haholo..."

Machaba a Kopaneng ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa ka 2008, batho ba nang le bokooa ke ba bang ba ba futsanehileng haholo, ba qheleloang kathoko mona Lesotho. Boithuto bo bontša hore menyetla ea hore bana ba nang le bokooa ba lilemo li 5-10 ba amoheloe sekolong e ka ba halofo feela papisong le ea bana ba bang. Malapa a bo bana ba nang le bokooa a na le bokhoni bo ka tlaase ho bo mahareng le mojaro o moholo oa ba hlokang ho feptjoa le ho hlokomeloa kahobane ho se tshireletso e khetheleng ea sechaba sa batho ba nang le bokooa. Ha ho litšebeletso tsa thuso e sa le ka matjeke bongoaneng kapa tsa temoho ea bokooa."

"Lenaneo la Tlhabollo ea Sechaba le fana ka monyetla oa ho koala kheea e lipakeng tsa batho ba nang le bokooa le sechaba ka kakaretso. Re ipiletsa ho Lekala la Ntšetso-Pele ea Sechaba ho akofisa tšebetso ea lenaneo lena eo esale e kikitlela lilemo tse robeli kaofela joale. Ke boikarabelo ba rona re le sechaba ho etsa bonneta ba hore bana bohole ba khona ho fumana litokelo tsa bona tsa mantlha tsa botho," a li bea joalo Mongali Sefuthi.

Ho bana ba bangata ba nang le bokooa, ho se kenyelsetsoe ho qala matsatsi feela ba hlahile ha tlhaho ea bona e sa ngoliso. Ka lebaka la ho se lemohuo ka molao, litšebeletso tsa sechaba le tshireletso ea molao e bohloko haholo maphelong a bona li ba pota kathoko. Ho qheleloa kathoko ha bona ho eketsoa ke khethollo.

"Hore bana ba nang le bokooa ba tsejoe, ba lokela ho baloa – tlhahong, sekolong, le bophelong," Mongali Lake a rialo.

Tlaleho ea *Boemo ba Bana Lefatšeng ka Bana ba nang le Bokooa* e re bana ba nang le bokooa ke bona ba nang le menyetla e fokolang ka ho fetisia ea ho fumana tlhokomelo ea boiketlo 'meleng kapa ho ea sekolong. Ke ba bang ba batho ba tlkotsing e kholo ea tlatlapo, tlheketfeso, ho sebelisoa hampe, le ho nenoa, haholo ha ba lula ba patuoe kapa ba isitsoe litsing tse itseng ka lebaka la sekhobo kapa litšenyelelo tsa ho ba holisa.

Qetellong bana ba nang le bokooa ke karolo ea batho ba qheleloang kathoko ka ho fetisia lefatšeng. E, bana ba phelang ka har'a bofuma ba na le menyetla o fokolang ka ho fetisia hore ba ka kena sekolo se motseng kapa ba ea tleleniking, empa ba phelang ka har'a bofuma ba bile ba ena le bokooa ba na le menyetla e fokolang le ho feta.

Botona kapa botšeħali bo bapala karolo e kholo kaha banana ba le tsietsing e fetang ea bashanyana ea lijo le tlhokomelo.

"Khethollo ka lebaka la bokooa ke mofuta o mong oa khatello," tlaleho e rialo. Hape e supa hore likhaello tse ngata li etsa hore bana ba nang le bokooa ba qheleloe kathoko le ho feta.

Ho na le pokello e fokolang e nepahetseng ka palo ea bana ba nang le bokooa, mefuta ea bokooa eo ba nang le eona, le kamoo bokooa bo amang maphelo a bona ka teng. Qetellong, ke mebuso e seng mekae e nang le tšupatsela e ka tšeptjoang kabong ea lisebelisoa bakeng sa tšehetso le thuso ho bana ba nang le bokooa le malapa a bo bona.

Karolo ea boraro ea linaha tsa lefatše e hlotsoe ho tiisa Tumellanong ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa. Tlaleho e susumetsa mebuso eohle ho

tšepahalla litšepliso tsa eona tsa ho netefatsa litokelo tse lekanang sechabeng sohle – ho kenyelsetsoa ba qheleloang kathoko le bana ba tlkotsing.

Koana khatelo-pele e teng, leha e tšoeka-tšoekame, malebana le ho kenyelsetsoa bana ba nang le bokooa, 'me tlaleho ea *Boemo ba Bana Lefatšeng ea 2013* e fana ka lenane la tšebetso.

Tlaleho e susumetsa mebuso ho tiisa le ho sebetsa ka Tumellanong ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa,

le ka Tumellanong ka Litokelo tsa Ngoana, le ho tšeħetsa malapa hore a fihlele litšenyelelo tse boima tsa ho hlokomeba bana ba nang le bokooa.

E etsa khoelehetso ea ho loantša khethollo har'a sechaba, bo-ketsamolao, le bafani ba litšebeletso tsa bohloko tse kang sekolo le kalafo.

Mekhatlo ea Machaba e lokela ho netefatsa hore boeletsi boo e fanang ka bona le thuso ho linaha, li tsamaellana le Tumellanong ka Litokelo tsa Ngoana, le Tumellanong ka Litokelo tsa Batho ba nang le Bokooa. E tlameha ho chaela monoana lenane la liphuputso la lefatše ka bophara holim'a bokooa, hore ho tle ho be le lipalo le manollo ea tsona e tla

"Qetellong bana ba nang le bokooa ke karolo ea batho ba qheleloang kathoko ka ho fetisia lefatšeng."

thusa ha ho raloa le ha ho ajoa lisebelisoa.

E toboketsa bohloko ba ho kenyelsetsoa bana ba lilemong ba nang le bokooa ka ho fumana maikutlo a bona ka mananeo a reretsoeng ho ba thusa le litšebeletso tse joalo.

'Me motho e mong le e mong o una molemo ha methati e kenyelsetsoa e ena le litsela tse sa hlokeng hore batho ba bang ba tlameha ho itloaetsa maemo a seng monate a ho phela.

HO BA MOTSOALI OA NGOANA EA NANG LE BOKOOA BO TOTILENG

Ka Kgomoco Motsamai - Motsamaisi oa Mehengl Mokhatlong oa Batho ba nang le Bokooa ba Kelello Lesotho

H angata ngoana ea nang le bokooa bo totileng o na le mefuta e meng ea bokooa, e leng ho re, a ka ba le bokooa ba kelello le bokooa bo bong 'meleng. Ngoana ea joalo o tsepela ho motosoali oa hae ka botlalo, haholo-holo 'mè oa hae. Hangata ngoana ea joalo o haelloa ke bokhoni ba bo nka karolo ka botlalo kapa ho kenya letsoho feela mesebetsing ea letsatsi ka leng, kahobane mohlomong a sitoa ho lula, ho itjesa, ho tsamaea kapa ho ikisa ntloaneng, le ho bontša kamoo a ikutloang ka teng. O tlameha ho thusoa nthong e 'ngoe le e 'ngoe eo a e etsang. Hona ho bolela hore motho ea joalo o hloka tshetso lihora tse 24 ka letsatsi.

Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Kelello Lesotho (IDAL) o ile oa bona tlhoko ea ho fa batsoali le bahlokomeli ba bana ba nang le bokooa bo totileng litsebo tse tla ba thusa ho ba le tshetso e batsi baneng ba bona. Lithupelo tse 'maloa li se li ile tsa tšoaroa ho fihlela joale, moo batsoali le bahlokomeli ba fetang 200 ba ileng ba rupeloa.

IDAL e sa tsoa tšoara thupelo e 'ngoe e ileng ea kenoa ke bo-'mè ba 26 ba nang le bana ba nang le bokooa bo totileng. Ho ne ho e-na le bo-'mè ba bacha le ba seng ba e-na le boiphihlelo. Lihloooh tse ileng tsa tšohloa li ne li kenyelletsa kutloisiso ea litaba tse amanang le bokooa tse kang (1) lisosa tsa bokooa, (2) thibelo ea bokooa, (3) mefuta e fapaneng ea bokooa, le mefuta e fapaneng ea bokooa ba kelello, mananeo a fapaneng a tlhabollo ea bana ka bomong, (4) mekhoa ea ho buella litšebeletso bakeng sa bana ba nang le bokooa, (5) selelekela ho PSS, le ea ho qetela, e leng (6) mosebetsi oa IDAL baneng ba nang le bokooa.

"Le ka lapeng leso 'mè oa ka o ne a tšaba ngoana oa ka ebole o ntse a mo tšaba le hona joale... Phephetso ea ka e kholo-kholo ke hore sechaba se khetholla ngoan'aka haholo."

Lihlopha tsena tse peli li kopantsoe ka morero oa hore bo-'mè ba nang le boiphihlelo ba tle ba arolelane boiphihlelo boo le ba bacha bao bana ba bona ba sa tsoa fumanoa hore ba na le bokooa. Tshetsono ea Methaka ke e 'ngoe ea lintilha tsa motheo leanong la IDAL la tshetso.

Kamor'a thupelo, batsoali ba ile ba phetelana lipale tsa bona joana:

Motsoali ea mocha: "Hoba ke nyalo, ke ile ka

"Re tla lula re hopola Kgomoco Motsamai ea neng a teletse bophelo ba hae ntlatfatsa ea maphelo a batho ba nang le bokooa ba kelello—MOEA OA HAE O PHOMOLE KA KHOTSO!"

ba le ngoana eo ngaka e ileng ea re o na le Cerebral Palsy (CP), e leng kholofalo ea boko. Ha nka ba ka utloisia hore na o bolela'ng. Ba bohali ba ne ba sa ntshetse hohang. Le ka lapeng leso 'mè oa ka o ne a tšaba ngoana oa ka ebole o ntse a mo tšaba le hona joale, athe ntate oa ka eena o leka ho ntshetsha maikutlong feela e seng ho feta moo. Phephetso ea ka e kholo-kholo ke hore sechaba se khetholla ngoan'aka haholo."

'Mè ea moholo: O ile a hlalosa hore o ne a se na tsebo sethathong, a mpa a ithuta kamor'a likhoeli tse 3 ngoan'ahaе a hlahile hore o na le bokooa. Ba bohali ba mo hlokelo tshetso a ba a khutlela habo. A ntoo balehela Afrika Boroa moo a ileng a ipatela maemo ana ka lilemo tse 5 kaha a ne a bolelletsoe hore ngoana oa hae ha a na ho phela halelele. Empa ho bonahala 'mè oa hae a ile a utloela ka IDAL, 'me a mo roma ho ea batla boeletsi. Ke moo a ileng kena lithupelong a ba a fetoha karolo ea setlamo sa motoali-motoaling. "Joale ho bonolo ho phela le moral'iaka hobane ke fuoe litsebo tse hlokalang."

E 'ngoe ea likarolo tsa thupelo ho batsoali ba bana ba nang le bokooa bo totileng ke ho ba kothaletsa ho iketsetsa lithusa-tlhokomelo, tse kang lithupa tsa ho tsamaea, ka lintho tse fumanehang habobebe metseng ea bona.

Kamor'a ho phetelana lipale le batsoali ba baholo, motoali enoa a bontša hore o ikutloa a imolohile hobane o ne a nahana hore bokooa ba ngoana oa hae bo bakiloe ke ho se phethe meetlo ha e ntse e le mokhachane, 'me bokooa boo ke kotlo. Ka ho qoqa le bo-'mè ba bang, o ile a utloisia mefuta e fapaneng ea lisosa tsa bokooa. A bolela hore likopano tsa tshetso tsa motoali-motoaling li tla holisa kutloisiso ea hae litabeng tsa bokooa tsa ba tsa mo tiisa mangole.

LETŠOLO LA TEMOSO KA HIV LE BATHO BA NANG LE BOKOOA BA PUO LE KUTLO

Ka la 23 Motšeanong, NADL e ile ea mengoa mohoantong o neng o tšoaretsoe Hlotse Leribe ka sepheeo sa ho etsa temoso ka liphephetso tseo batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ba tobaneng le tsona malebana le ho rua tsebo ka HIV le AIDS. Ketsahalo ena e ne e hlophisisitsoe le ho tšehetsoa ke Help Lesotho, e leng mokhatlo o shebaneng le thibelo ea HIV le AIDS ka thuto, teka-tekano, le ntlafatso ea boetapele bacheng. Batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ba iphumana ba siuoe shalabeng phetisetsanong ea melaetsa ka HIV le AIDS kaha boholo ba melaetsa eo e fetisetsanoa ka ho bua le ho mamela.

Mohoanto ona o ile oa thakhoha ofising ea ‘Musi oa Setereke, moo eena ‘Musi oa Setereke a ileng a bua le sechaba ka bohloko ba ho kenyelotsa batho ba nang le bokooa mesebetsing ea sechaba. Litabeng tsa hae, Monghali Morahanye o ile a leboha Help Lesotho ka boikitlaetso ba eona ba ho kenyelotsa batho ba nang le bokooa mesebetsing ea eona, ‘me ka ho khetholoha, ka ho thusa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ho ruta. A ntoo tsoela pele ho hlakisa hore ntle le hore lefapha la Thuto e Ikhethang le atlehe ho kholisa Lekala la Thuto le Koetliso hore le hire Litoloko tsa Puo ea Matsoho likolong, mokhoa o teng oa thuto o tla lula o

Letšoelie le ile la hoanta ho tlaha moo ofising ea ‘Musi oa Setereke ho ea jareteng ea Help Lesotho, moo le ileng la amohela ka meloli ke bente ea liphala, le ka lipina le metjeko ke likolo tse fapaneng tsa Leribe. Puong ea hae ea kamohelo, Motsamaisi oa Help Lesotho o ile a bua ka bohloko ba ho kenyelotsa batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo mananeong a Help Lesotho, haholo joang ha Help Lesotho e le haufi hakaalo le likolo tsa ba nang le bokooa ba puo le kutlo.

Puo eo ea lateloa ke pontšo ka ofisiri ea mananeo ea Help Lesotho ka puo ea matsoho. Ofisiri eo e ntse e ithuta puo ea matsoho, ‘me e ile ea tiisetra sechaba hore litšebeletso tsa bona li se li tla fumaneha le ka puo ea matsoho, hammoho le mesebetsi ea bona.

Monghali Nkhasi Sefuthi, Ofisiri ea Litokelo tsa Botho le Bobuelli

Barutoana ba sekolo sa St. Paul's School for the Deaf ba bina ha monate ka puo ea matsoho.

LNFOD, le eena a bua ka mathata ao setlamo sa bokooa Lesotho se tobaneng le ‘ona, ‘me a hla a qolla liphephetso tseo batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo ba tobaneng le tsona malebana le thuto e lekanang. A supa hore Lekala la Thuto le Koetliso le ntse le itokisetsa ho hamela letanteng ka khopolo ea lona ea ho hira litoloko tseo ebileng e leng matichere a koetlisitsong ha mosebetsi oa toloko e le ho thusa baithuti ba nang le bokooa ba puo le kutlo ho fumana lintlha ka nako e le ‘ngoe le ba bang, e seng ho ruta. A ntoo tsoela pele ho hlakisa hore ntle le hore lefapha la Thuto e Ikhethang le atlehe ho kholisa Lekala la Thuto le Koetliso hore le hire Litoloko tsa Puo ea Matsoho likolong, mokhoa o teng oa thuto o tla lula o

Mof. Likopo Lesoetsa, Molaoli oa Mananeo Mokhatlong oa Batho ba nang le Bokooa ba Puo le Kutlo Lesotho (NADL) a bua ka liphephetso tse tobileng ba nang le bokooa ba puo le kutlo malebana le litšebeletso tsa bophelo tse kang tlhabollo le liteko tsa mali. A bontša ka maikutlo a tebileng hore leha ho e-na le khoelehetso ea hore batho bohole ba tsebe boemo ba bona, ho ba le motho oa boraro e le toloko ea puo ea matsoho molemong oa puisano pakeng tsa bahlabolli ba HIV le batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo, ho hatikela tokelo ea bona ea lekunutu. A susumetsa bafani ba litšebeletso litabeng tsena ho ithuta puo ea matsoho hore ba tle ba tsebe ho thusa sechaba se nang le bokooa ba puo le kutlo hantle.

“... ho ba le motho oa boraro e le toloko ea puo ea matsoho molemong oa puisano pakeng tsa bahlabolli ba HIV le batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo, ho hatikela tokelo ea bona ea lekunutu.”

koalla barutoana ba nang le bokooa ba puo le kutlo ka ntle.

Ha a arabela, Mohlahlobi oa Thuto e Ikhethang Leribe, Mof. M. Lehloenya a re ofisi ea hae e tla etsa bonneta ba hore e kholisa Lekala le Lefapha la Tšebeletso ea Botichere (TSD) ho hira litoloko ka bongata ho ipapisitsoe le tšebeletso ea barutoana ba nang le litoloko papisong le ea ba se nang tsona.

Mofumahali Regina Lephoi, e leng ‘mé ea phelang le tšoaretso ea HIV pontšeng, hape ea nang le bokooa ba puo le kutlo, a bua, ‘me a khothaletsa batho ho tseba boemo ba bona hore ba tle ba phele halelele ba phetse hantle ‘meleng.

A boela a bua ka tlhoko ea ho ba le lintlha tse nepahetseng haholo ka sekhhala sa tšoaretso ea HIV har'a batho ba nang le bokooa ba puo le kutlo e le ho thusa NADL ho batla tšebeletso e betere litabeng tsena. A thetha ka ho thoholetsa Help Lesotho ka katileho ea eona kenyelotsong ea bokooa linthong tsohle, le ka ho susumetsa mekhatlo e meng ho latela mohlala oo oa eona.

Barutoana ba St. Paul's School for the Deaf ba natefisetsa sechaba ka tantši ka ho latela mosuoe oa bona kaha ba sa utloe molomo oa pina. Kamorao ho pina ea sechaba, bohole ba ile ba memeloa lijong tsa motšare.

Ketsahalong ena kaofela, PSI e ne e tšoere tšebeletso ea tlhabollo le liteko tsa mali.

LRA E OTOLLELA LETSOHO HO BATHO BA NANG LE BOKOOA

PEISO EA LIKOLOOANA

E le khato ea ho otlollela letsoho ho batho ba nang le bokooa, Setsi sa Pokello ea Lekhetho (LRA) se ile sa tšoara peiso ea pele ea likoloona Maseru Club ka Moqebelo oa la 20 'Mesa, 2013. Peiso ena e ileng ea bokella hammoho likhoebo le mekhatlo e 14, le baphatlalatsi ba litaba, ke karolo ea *Letšolo la Kenya Letsoho u Fetole Bophelo*.

Mekhatlo le likhoebo tse kentseng letsoho ka ho nka karolo peisong ena ke: Econet Telecom Lesotho, Lesotho Land Administration Authority, Matekane Group of Companies, Metropolitan Lesotho, Lesotho Flour Mills, CTM Orthopedics, Standard Lesotho Bank, Nthane Brothers, Voodoo Media, Public Eye le Mosotho Newspapers, Informative Newspaper, Lesotho Times, Harvest FM le People's Choice FM.

Letšolo lena le eteletsoeng pele ke LRA, ke Letlole la Khoebo Sechabeng (CSI) le reretsoeng ho bokella lichelete tse tla thusa batho ba nang le bokooa ba masapo ka

Iisebelisoa tse ba thusang. Tšebetsong ena e tšoarisanoe le Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Masapo Lesotho (LNAPD).

Letšolo lena la *Kenya Letsoho u Fetole Bophelo*, le ile la thehoa kamor'a hore LRA e etse boitlamoa ka Mok'homishinara-Kakaretso oa eona, Monghali Thabo Letjama, ba hore e tla bea tšebetsong mananeo ao morero oa 'ona e leng ho matlafatsa litho tsa sechaba tse tllokotsing le tse eisehang ha e ntse e keteka lilemo tse 10 e thehiloe.

Ho tšehtsa mosebetsi ona o moholo, sechaba le basebetsi ba LRA ba khothaletsoa ho romella lentsoe "thuso" ka mokhoa oa SMS ho 32008, kapa ba romelle lebitso la mosebelisi oa mohala le setereke seo a leng ho sona, kapa lebitso la motho ea hlokang thuso ea tsejoang ke mosebelisi oa mohala ho 32001.

Nakong ea peiso, Maseru Club e ne e le Khoeleng le panteng. Ho tloha khoeleng, peiso e ile ea tsoa ka 'mila oa Mpilo, ea thinyetsa ho oa Moshoeshoe, ea ntoo nyolosa ho ea feta kapele ho Maseru Central Charge Office ho khutlela panteng Maseru Club.

Puong ea hae, Letona la Ntšetso-Pele ea Sechaba Mohlomphehi 'Matebatso Doti o ile a re o hlompha pono ena ea LRA ea ho kenyaletsa thuso ho batho ba nang le bokooa

tšebetsong ea eona ha e ntse e keteka lilemo tse 10 e thehiloe. A re khato ena e tsamaellana le leano la ikala la habo la ho batla tšehetso likanteng tsohle tsa bophelo ho matlafatsa batho ba eisehang.

Letona Doti a thoholetsa bohole ba entseng hore ketsahalo eo e atlehe, 'me a susumetsa ba nang le kob'a bohali ho nka hona e le qaleho ea boitlamoa bo tsoelang pele ba ho ntlafatsa maphelo a batho ba nang le bokooa.

Mok'homishenara-Kakaretso oa LRA, Mong. Thabo Letjama a hla a thoholetsa batšehtsi bohole ka mosebetsi o phethiloeng ka bokhabane le ka ho atlehisa mosebetsi oo. A re katleho ea peiso eo e supa hantle hore lefatše la khoebo le ka etsa tse kholo phetolong ea maphelo a batho ka ho tšoarana ka matsoho ka tsela e joalo. Se bokelletsoeng *Letšolong la Kenya Letsoho u Fetole Bophelo* se tla sebelisoa ho reka Iisebelisoa tse thusang batho ba nang le bokooa ba masapo. Pontšo ea katleho ea letšolo lena e tla etsoa mohla mokete o moholo oa lilemo tse 10 LRA e thehiloe.

SEKOLO SA MATHOMO SA KOPANANG PRIMARY SCHOOL SE CHAELA THUTO E KENYELETSANG MONOANA

Ka Laboraro la la 17 'Mesa, sekolo sa Mathomo sa Kopanang Primary School, se kathokoana ho motse-moholo Maseru, se ile sa tšoara mosebetsi o neng o reretsoe temoso ka tsa Bokooa le Tsela ea ho Fumana Thuto. Ba nang le kob'a bohali l'itabeng tsa bokooa, e leng matichere, batsoali ba bana ba nang le bokooa, LNFOD, Lekala la Thuto le Koetliso, Bakhethoa ba Puso ea Libaka le Marena ba ile ba memeloa mosebetsing ona o neng o tšoaretsoe mabaleng a sekolo.

Lebaka la sehlooho la phutheho ena e ne e le ho ea tsebisa sechaba sa Lekhotla la Puso ea Libaka la 'Mantšebo mesebetsi ea beng ba sefolo ba boletsoeng ka holimo.

Batsoali le baholisi ba ile ba tsebisoa likolo tse amohelang bana ba nang le bokooa. Sechaba sa ba sa lemosoa lithuso tsa lichelete tse fumanehang Lekaleng la Ntšetso-Pele ea Sechaba tse ka tsoelang malapa a futsanehileng haholo khomo.

ea lisebelisoa mahaeng le sekolong moo, haeba ngoana a e-na le bokooa bo tebileng ba pono, sekolo se fetisetsa ngoana ea joalo Setsing sa Litšebeletso tsa Batho ba nang le Bokooa ba Pono se motse-moholo Maseru, haufi le Sekolo se Phahameng sa Lesotho High School.

Ba neng ba le teng ba ile tsebisoa hore batsoali ba bana ba nang le bokooa ba lokela ho iteanya le basebeletsi ba sechaba le liofisiri tsa thuto seterekeng sa bona bakeng sa hore taba efe kapa efe e amanang le bokooa e tle e sebetsoe.

Bakhethoa ba Puso ea Libaka ba ile ba ikana hore ba tla loantša mofuta ofe kapa ofe oa khethollo khahlanong le batho ba nang le bokooa e le ho matlafatsa le ho sireletsa batho ba nang le bokooa lekhotleng la Mohlakeng.

Ba Motebo o haufi oa Sepolesa ba ipiletsa ho sechaba ho tlaleha tlolo efe kapa efe ea molao e etsoang khahlanong le batho ba nang le bokooa e le ho matlafatsa le ho sireletsa batho ba nang le bokooa lekhotleng la Mohlakeng.

Morena a hoelehetsa ho sechaba hore se se ke sa khetholla batho ba nang le bokooa, empa se ba amohele e le litho tsa sechaba ka ho lekana le batho ba bang, ba mpa ba e-na le litlhoko tse ikhethang feela.

Sekolo sa Mathomo sa Kopanang se amohela bana ba nang le bokooa bo bobebe. Mohlala, bana ba nang le bokooa bo sa tebang hakaalo ba pono, le ba itseng ba nang le bokooa ba masapo. Leha ho le joalo, ka lebaka la khaello

"Lefatše Leo Re Ka Thabelang Ho Phela Ho Lona!"

Setšoantšo ka bana ba Lehae la Bana ba nang le Bokooa la St Angela, Cheshire

PONTŠO EA disABILITY KA BEKE EA EUROPA

Ho ile ha ba le pontšo ea disABILITY ka Beke ea Europe, Pioneer Mall, ka la 3-5 Motšeanong, 2013. LNFOD hammoho le bo-mphato ba bona, bo LNLVIP, LNAPD, NADL le IDAL ba ile ba etsa lintho tse seng kae tse neng li reretsoe ho senola litalenta tsa batho ba nang le bokooa. Monyetla ona o ile oa atlehisoa ke SkillShare International.

Pontšo e ne e kenyelelitse tse latelang:

Lepatlelo la disABILITY le nang le tlhahiso-leseling ka mosebetsi oa Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa (DPOs) ea Lesotho. Le nang le lihlahisoa tsa makoloane a Likolo tsa Mesebetsi ea Matsoho e leng Itjareng

Vocational Training Centre le Mohloli oa Bophelo Rehabilitation and Training Centre, libuka tsa tlhaloso ea mantsoe tsa puo ea matsoho, le likipa tse tloaelehileng tsa Thuto e Lekanang. Baemeli ba Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa le bona ba ne ba le teng ho araba lipotso tsa baeti. Hape le e-na le papatso ea *Breaking down the Barriers*, le ea lifoto tse nkiloeng ke ralifoto oa Mo-Ireland ea bitsoang Eileen O'Leary tse bontšang mapheko a batho ba nang le bokooa Lesotho.

Hape hoa e-ba le teko ea ho qhoba kolooana lipakeng tsa lithibella – moo baeti ba neng ba tlameha ho bea litsebo tsa bona tsa ho tsamaea le ho qhoba tekong e le ka 'nete ka ho ntša kolooana

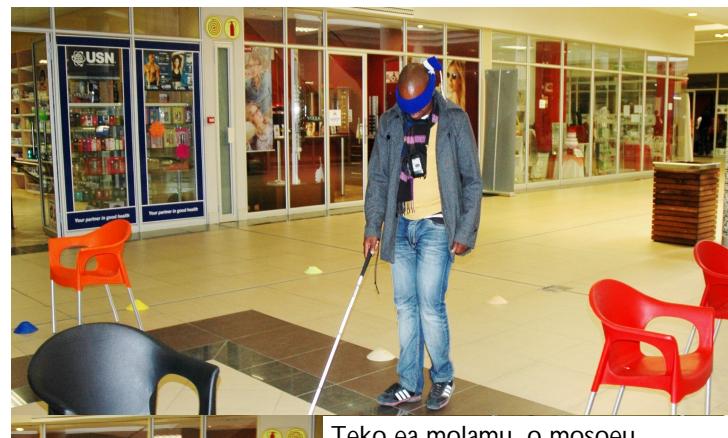
lipakeng tsa lithibella ka nako e beiloeng, ho bile ho akha methinya e lintlha li tharo, methinya e kotsi le ho paka ka santhao.

Teko ea Molamu o Mosoeu le eona e ne e le teng – Molamu o Mosoeu o sebelisoa ke batho ba nang le bokooa ba pono e le lesupa-tsela la bona ha ba tsamaea. Batho ba ne ba nqosoa kehona ho tsoa maemong a bona a tloaelehileng ka ho foufatsoa ka lesela, ebe ba batla tsela har'a lithibella tse 'maloa ba sebelisa molamu o mosoeu feela.

Ba neng ba atleha ho qeta teko pele nako e beiloeng e fela, ba ne ba fuoa meputso e tsoang Kopanong ea Linaha tsa Europe.

Teko ea ho qhoba kolooana

Teko ea molamu o mosoeu

"RONA KA BOBELI..." - Ho Ithuta Ho Tšepa Mora Oa Ka

Ha Portia DIAHO, eo e seng e le Lepolesa la mehleng, a ithuta hore mora oa hae, Sejabakela (Jabi) o fumanoe a ena le likhaello tse itseng bokong (*down's syndrome*), o ile a eleloa hore bophelo ba hae bo ke ke ba e-ba joaloka ba moholoane oa hae le khaitseli ea hae. Bongoaneng ba hae bohole, Jabi o ne a lula a lisitsoe ka thata ke 'mé oa hae, Portia, ea neng a oele moea ke likhakanyo tsa lingaka tsa hore Jabi ha a na ho phela ho feta lilemo tse 7. Har'a likhakanyo tseo tse bosula, Jabi o ile a hola ho fihlela e eba mohlankana ea koenneng, ea mahlahla-hlaha.

Ha a le lilemo li 14, Jabi o ile a qalella ho tsamaea lithupelo tsa Lihlopha tsa bacha tsa IDAL hammoho le bacha 'moho le eena ba nang le bokooa ba kelello. Leha a ne a ntse a le leqe ho siea Jabi a le mong libakeng tse sa tloaeleheng, kamor'a libeke li se kae, Portia o ile a qala ho eleloa phetoho e khothatsang ho Jabi.

"O ne a se a le sebete hona hoo, a bile a e-na le boikemelo! Ke ne ke tloaetse ho mo isa hohle moo a lokelang ho ea hobane ke sa tšepe hore o tla teba tsela e

khutlelang hae. Empa kamor'a thupelo ea hae ea borobong IDAL, o ile a tsitlallela ho ikisa moo a le mong ka likoloi tsa baeti. Ke ne ke se na qeea-qeo hore moqobi oa taxi o tla mo ja 'metoane hape a qetelle ka ho lahlehela hole le hae. Empa a fihla hae a bolokehile, 'me ho tloha mohlang oo, eaba ha a sa hloka thuso ea ka ho ea kae kapa kae," a hopola joalo 'Mé Portia.

'Mé Portia le mor'a hae, Jabi

"SEKHUTLOANA SA CHRIS" - Tsosa Senatla Se Robetseng

Ho na le lintho tse ngata haholo tseo re li hlokang bophelong, empa ba re lintho tsa sebele bophelong li fumanoa mahala. Ke ne ke e lumela taba eo, empa ha ho sa le joalo. Ha ke talima boemo boo lefatše le tobaneng le bona, ho se tšoarane ka matsoho hoa baetapele ba lefatše le ho se etse letho hoa bona, kea utloa kea tšaba ka bokamoso, hobane hase lihlooho tsa linaha le lihlooho tsa mebuso ea linaha tse tsoetseng pele feela tse nkhang lefatha.

E mong le e mong o na le karolo ea hae eo a e bapetseng, 'me linaha tse ruileng li lokela ho jara boikarabelo ba karolo eo li e bapetseng kenykenyeng ena ea ho futhumala hoa lefatše, le ho hlokeng tsebo hoa bona ho ntseng ho tsoela pele ka koluoena ena eo re tobaneng le eona.

Ke taba e tsebahalang hore linaha tse tsoetseng pele li bapetseng karolo e kholo bothateng bona ka liketso tsa tsona, empa joale lichaba tsa linaha tse ntseng li hola, tse kang Lesotho, ke tsona tse tobaneng le bohloko ba li-tla-morao tsa bona; ke kahona hona

Chris Ranthithi ke mohlankana ea lilemo li 20, ea tsebang litaba, ea tsamaeang ka koloana, ea ratang likoloi tse ntle, Lesotho le tikoloko

joale Lesotho le tobaneng le mariha a batang pato li sele hape a tlala ka lebaka la chai e 'nyane le tahlehelo ea liphofolo le liphooftsoana.

Ebe ha re re ba re thuse ba re ha se phoso ea bona kapa ka linako tse ling ba hle ba latole bosehla ka ho futhumala hoa lefatše. Ho joalokaha ngaka e u fa moriana oo u e hlaloselitseng hore oa u hlola, ebe e-ea itatola ha u khutla u kula ho feta pele.

Ke sa li beile hakalo, Ma-Afrika a lokela ho ba seli hore na a tsamaisa litaba tsa 'ona tsa khoebo joang, hobane ho na le serukhu sa ho tla Afrika le lihlahisoeng tsa eona, 'me bokhoni ba tsoelo-pele hammoho le tlala ea ho ruoa e tšoereng Ma-Afrika kaofela, li ka re etsa liphofu tse bobebi tsa sefi sa tsoelo-pele.

Maemong a renang a moruo, ho ntse ho e-na le lehlaseli le fokolang la tšepo lefatšeng. Bompoli ba linaha tsa Bophirima bo tlile ba feta. Hosasa lehlaseli la tšepo le tla hlaho moo batho ba sa lebellang – e leng hona teng moo khokahanyo ea lefatše le tsoelo-pele li hiliheng tsa senya. Sebaka seo ke Afrika. Ho thata ho lumela hona joale, empa ha re betsa ea rona chitja hantle, re ka una molemo o habeli tsoelo-peleng le tlhomphong ea tlholeho.

Hopola Lesotho hore u senatla se robetseng, joale tsoha u nke sebaka sa hao, u ntoo re etella pele ho ea lefatšeng la pallo.

HELE-HELELE LESOTHO!

Metsotso e 'Meli le Liteboho Mahase

Liteboho Mahase ke mang?

Ehhh... Ke mohlankana ea ikokobelitseng ea pheellang lintho tse tsoileng matsoho bophelong.

Liteboho Mahase: o lilemo li 25, ke sebapali se hloahloa sa Taekwondo, ebile ke Motlatso oa Mongoli Mokhatlong oa batho ba nang le Bokooa ba Puo le Kutlo Lesotho

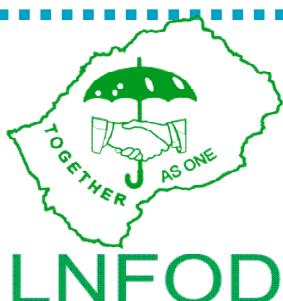
U susumetsoa ke'ng?

Ke susumetsoa ke taba ea hore ke na le bokooa, hobane e etsa hore sechaba se lemohe hore **Bokooa ha se khaello ea bokhoni!**

Ke hapile limetale tse 14 litlholsanong tse fapaneng mona Lesotho le linaheng tse ling. Ke tse 7 tsa khauta, tse 5 tsa silvera, le tse 2 tsa bronze.

Tlholsano e 'ngoe ea Taekwondo e neng?

Ka Mphalane. Eona e tla tšoareloa mane Pretoria, moo teng ho tla khethoa mokhethoa o tla emela Afrika e Boroa Croatia.

Ikopanye le Rona:

22 Mabille Road,
Old Europa
Maseru Lesotho

P. O. Box 9988
Maseru 100
Lesotho

Phone: +266 22 32 0345
Fax: +266 22 32 6196
E-mail: mafethem@lnfod.org.ls

U ithabisa joang?

Boholo ba nako ke ba le ba lelapa, ke ee boikoetlisong, ke ntoo tsoa le metsoalle.

Be! U na le metsoalle?

Le joale ke na le eona. Koana nke ke ka re re ntšana se inong hobane ke lula ke phathahane ka boikoetliso ba Taekwondo.

Na u ntse u le 'notši?

Che, ke na le kamano e tiileng le 'mé oa ngoan'a ka.

Ngoan'a hao ke ngoanana kapa ke moshanyana?

(BAFANA-BAFANA) Ke bolela moshanyan'a ka e motle.

U iphelisa joang?

Ha ke sebetse, empa hangata ke etsa mesebetsi ea nakoana hore re 'ne re phele, le hore ke 'ne ke boke-bokeletse ke tle ke tsebe ho qala khoebo ea ka.

Tseba Ka LNFOD—Pale e Khutšoanyane

'Mamekhatlo oa Mekhatlo ea Batho ba nang le Bokooa Lesotho (LNFOD) o thehiloe ka 1991, 'me ke oona sekhurumetso sa mekhatlo e sebetsanang le bokooa mona Lesotho. Sepheeo sa oona ke ho sireletsa litokelo tsa batho ba nang le bokooa mona Lesotho, ka ho tšehtsa mekhatlo ea bona, le ka ho mattafatsa litho tsa eona ka litsebo tsa ho iphelisa, ka chelete le litlhoko tse ling, le ka ho emela litlhoko tsa bona ka pele ho 'muso, ho bafani, le ho sechaba ka kakaretso. Litho tsa oona ke Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Masapo Lesotho (LNAPD), Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Kelello Lesotho (IDAL), Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Pono Lesotho (LNLVIP), le Mokhatlo oa Batho ba nang le Bokooa ba Puo le Kutlo Lesotho (NADL).

Bakeng sa tlhaiso-leseling e fetang ena, etela www.lnfod.org.ls